

OCHRANA OZNAMOVATELŮ (WHISTLEBLOWING) V RÁMCI KNIHOVNY JIŘÍHO MAHENA V BRNĚ, příspěvkové organizace

Knihovna Jiřího Mahena v Brně, příspěvková organizace již má zavedeny interní předpisy, postupy pro stížnosti, etický kodex, kontrolní orgány. Ochrana oznamovatelů protiprávního jednání zjištěného v pracovním kontextu byla do 31. 7. 2023 upravena [Směrnicí EU](#). Od 1. 8. 2023 je účinný zákon č. 171/2023 Sb. ze dne 2. června 2023 o ochraně oznamovatelů (dále jako Zákon), kterým je zapracována výše uvedená Směrnice do právního řádu našeho státu.

ÚČEL PRÁVNÍ ÚPRAVY

Smyslem je sjednotit pravidla ochrany osob oznamujících porušení právních předpisů napříč EU. Zákon upravuje podávání a postup posuzování oznámení o možném protiprávním jednání, povinnosti povinných subjektů, podmínky poskytování ochrany oznamovatelům a působnost Ministerstva spravedlnosti na úseku ochrany oznamovatelů.

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ POJMY

Povinný subjekt – organizace podléhající povinnostem podle Zákona. Zde Knihovna Jiřího Mahena v Brně, příspěvková organizace (dále jako KJM).

Oznamovatel – osoba, která má nárok na ochranu před odvetnými opatřeními dle Zákona.

Příslušná osoba – v prostředí KJM je touto osobou zaměstnanec, který přijímá, eviduje oznámení, komunikuje s oznamovatelem, provádí následná opatření a poskytuje zpětnou vazbu.

Dotčená osoba – osoba, která se měla dopustit protiprávního jednání.

Vnitřní oznamovací systém – Soubor postupů, dokumentace, technických a lidských zdrojů podílejících se na procesu ochrany oznamovatelů, evidenci a řešení oznámení. Tyto postupy zajišťují, aby ve všech fázích postupu byla chráněna totožnost každé oznamující osoby, dotčené osoby a třetích osob uvedených v oznámení, například svědků nebo kolegů.

Externí oznamovací systém – správcem tohoto systému je [Ministerstvo spravedlnosti](#). Je určen pro oznamovatele, který nechce nebo nemůže využít interní oznamovací systém povinného subjektu. Ne každá právnícká osoba je povinna mít interní oznamovací systém. Ve veřejné správě to dle Zákona mohou být například obce s méně než 10 000 obyvateli.

PŘÍSLUŠNÁ OSOBA

Mgr. Jaromíra Stojnic (pověřenec pro ochranu osobních údajů)

E-mail: stojnic(zavináč)kjm(tečka)cz

Telefon: 542 532 103

KANÁLY PRO OZNÁMENÍ

- Písemně na adresu: Mgr. Jaromíra Stojnic, Kobližná 4, 601 50 Brno. Obálku označit „**Neotvírat!**“
- [Webová aplikace pro oznámení](#) (aplikace je pro větší ochranu oznamovatele dostupná i ze sítě mimo KJM)
- Osobní schůzka je možná po domluvě.

PŘÍJEM OZNÁMENÍ OD „NEZAMĚSTNANCŮ“

Povinný subjekt vylučuje přijímání oznámení od osoby, která pro povinný subjekt nevykonává práci nebo jinou obdobnou činnost podle § 2 odst. 3 písm. a), b), h) nebo i) Zákona.

ČASTO KLADENÉ DOTAZY

Jakým zákonem se řídí ochrana oznamovatelů v našem státě?

Do 17. 12. 2021 měla být transponována do právních systémů členských států SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2019/1937 ze dne 23. 10. 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie. Vzhledem k tomu, že nenabyl návrh zákona účinnosti, nastoupila tzv. přímá aplikovatelnost směrnice. Zákon č. 171/2023 Sb. ze dne 2. června 2023 o ochraně oznamovatelů je účinný od 1. 8. 2023.

Čeho se může oznámení týkat?

Zákon definuje nejen okruh oznamovatelů, ale i taxativně věcnou působnost. Vyjmenovává oblasti této působnosti v §2. Jedná se o možné protiprávní jednání, které má znaky trestného činu, nebo znaky přestupku, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč, porušuje tento zákon, nebo porušuje jiný právní předpis nebo předpis Evropské unie spadající do oblasti působnosti aktů Unie konkretizované v §2 odst. 1 písmene d) Zákona. Jedná se o jednání závažným způsobem ohrožující například veřejné finance, veřejné zdraví, ochranu životního prostředí, ochranu spotřebitele, bezpečnost výrobků, porušení unijních pravidel hospodářské soutěže a státní podpory.

Co mohu jako oznamovatel dělat, když nemám důvěru v interní oznámení?

O důvěrnost systému oznamování a řešení oznámení se stará příslušná osoba, která je odpovědná za ochranu osobních údajů nejen oznamovatele, ale i dotčené osoby a třetích osob uvedených v oznámení. Oznamovatel, který přesto nemá důvěru v interní oznámení, může využít externí oznamovací systém a učinit oznámení prostřednictvím správce tohoto systému.

Mohu jako oznamovatel zveřejnit informace o protiprávním jednání prostřednictvím hromadných médií a vztahuje se na mě v takovém případě ochrana oznamovatele?

Ano, oznamovatel může prostřednictvím médií zveřejnit informace, například pokud nabude dojmu, že interní i externí oznamovací systém nesplnil svou úlohu. Nutno ovšem podotknout, že takový oznamovatel v případě nepravdivého oznámení může nést za svoje konání odpovědnost.

Mám jako oznamovatel strach z odvetných opatření zaměstnavatele, u kterého pracuje i moje manželka, vedených proti ní. Co mám dělat?

I rodinní příslušníci oznamovatele jsou chráněni právním řádem.

Jsem čtenář a dozvěděl jsem se o protiprávním jednání zaměstnance KJM. Jsem chráněn zákonem proti odvetným opatřením?

Nejste. Zákon se týká ochrany oznamovatelů v pracovním kontextu nebo obdobném vztahu. Tedy především zaměstnanců, jejich příbuzných zaměstnaných u povinného subjektu, spolupracujících kolegů. Do kategorie osob, od kterých povinný subjekt oznámení přijímat musí, tedy spadají osoby, které vykonávají u povinného subjektu zaměstnání, službu, dobrovolnickou činnost a odbornou praxi nebo stáž. Z důvodů ochrany je důkazní břemeno na zaměstnavateli, který musí prokázat, že přijaté opatření nijak nesouviselo s oznámením či zveřejněním informací.

Mám strach, že se stanu cílem útoku kolegy, který si vymyslí nepravdivé oznámení.

Každé osobě, která v důsledku oznámení či zveřejnění nepřesných nebo zavádějících informací utrpí přímo či nepřímo újmu, by měla být zachována ochrana a prostředky nápravy, které jsou dostupné podle pravidel obecného vnitrostátního práva. Oznamovatel v takovém případě není chráněn v režimu Zákona a vystavuje se sankcím.

Jak mohu podat oznámení?

Doporučujeme použít [webovou aplikaci](#), která umožňuje písemnou komunikaci, ale i nahrát přílohy v podobě dokumentů nebo hlasového oznámení. Aplikace také umožňuje anonymní komunikaci, tento druh oznámení ovšem nespadá pod zákon o ochraně oznamovatelů. Z důvodů maximální důvěrnosti je aplikace provozována na prostředcích mimo infrastrukturu statutárního města a zabezpečena souborem technických a organizačních opatření. K datům uloženým v této aplikaci má přístup pouze příslušná osoba. Tou je pověřenec pro ochranu osobních údajů a v případě dlouhodobější nepřítomnosti zástup. Zástup nevidí do jiných oznámení, než která mu byla přidělena v době zastupování.

Další možnosti komunikace jsou uvedeny v sekci Kanály pro oznámení.

Tip: pro skrytí identity volajícího použijte před vytáčené číslo u (T-mobile, O2, Vodafone) #31#. Na e-mail pište pouze obecné informace, například pokud vás zajímá, jak funguje webová aplikace tzv. etické linky, jak je zachována důvěrnost a anonymita nebo pokud si chcete domluvit schůzku i mimo budovy KJM.